

Wojciech Dziędziak, Mateusz Grochowski

Prof. dr hab. Henryk Groszyk
(1926–2009)

Studia Iuridica Lublinensia 13, 11-20

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WOJCIECH DZIEDZIAK, MATEUSZ GROCHOWSKI

Prof. dr hab. Henryk Groszyk (1926–2009)

Professor Henryk Groszyk (1926–2009)

I

W dniu 10 grudnia 2009 r. odszedł Profesor Henryk Groszyk, wybitny uczony, znawca ogólnej nauki o państwie i prawie. Urodził się 2 października 1926 r. w Sępólnie Krajeńskim (w ówczesnym województwie pomorskim) w rodzinie urzędniczej.¹ W 1938 r. rozpoczął naukę w gimnazjum państwowym w Nakle nad Notecią; w 1939 r. został wysiedlony wraz z rodziną przez niemieckie władze okupacyjne na teren Generalnego Gubernatorstwa, gdzie zaangażował się w działalność konspiracyjną. Od stycznia 1943 r. był żołnierzem Armii Krajowej w obwodzie Ostrów Mazowiecka, placówka Długosiodło (pseudonim „Mewa”) i jako szeregowy łączności służył w patrolu kpr. „Bocha” oraz współpracował z wywiadem AK. Równocześnie był pracownikiem urzędu pocztowego (listonoszem).² Naukę przerwana przez wybuch wojny kontynuował w ramach tajnych kompletów. Po aresztowaniu przez gestapo 29 lutego 1944 r. w Długosiodle został uwięziony na Pawiaku, gdzie był torturowany, aby wyjawiał miejsce ukrycia radiostacji. Po bezskutecznym śledztwie 24 maja 1944 r. został przewieziony³ do obozu koncentracyjnego Stutthof (otrzymał nr

¹ Niniejszy tekst częściowo został oparty na opracowaniu A. Korybskiego, *Profesor Henryk Groszyk (dane biograficzne)*, [w:] *W kręgu problematyki władzy, państwa i prawa. Księga jubileuszowa w 70-lecie urodzin Profesora Henryka Groszyka*, red. A. Korobowicz, A. Korybski, M. Kuryłowicz, J. Marlarczyk, A. Pieniążek, Lublin 1996, s. 7–11, dla którego podstawę stanowiły dokumenty oraz relacje prof. H. Groszyka. Informacje o przebiegu pracy naukowej Profesora pochodzą także z akt przewodu habilitacyjnego, znajdujących się w Archiwum UMCS (sygn. K 62/115). Autorzy pragną również podziękować prof. dr. hab. A. Korybskiemu oraz prof. dr. hab. L. Leszczyńskiemu za przekazanie materiałów i innych wspomnień o Profesorze.

² *Księga pamięci żołnierzy AK obwodu Ostrów Mazowiecka*. Suplement do wydania z 2007 r., Warszawa 2009, s. 13.

³ Por. listę wywiezionych do KL Stutthof: <http://www.stankiewicz.com/pawiak/stutthof.htm>.

36118). W czasie tzw. pierwszej ewakuacji obozu, w dniach 25 i 26 stycznia 1945 r., wziął udział w „marszu śmierci”⁴ – wyczerpującym zimowym marszu kolumn więźniów w kierunku Łęborka, co wielu z nich przypłaciło życiem. Henryk Groszyk, razem z innymi ocalonymi, 12 marca 1945 r. został wyzwolony pod Łęborkiem przez Armię Czerwoną. W drodze powrotnej do domu zatrzymany przez Rosjan, uniknął aresztowania grożącego za przynależność do AK.

Po wojnie powrócił na rodzinne Kujawy i w 1946 r. zdał maturę w Bydgoszczy, a następnie rozpoczął studia prawnicze na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ukończył je w 1950 r., uzyskując stopień magistra praw. Jego zainteresowania naukowe ujawniły się już w trakcie studiów (kiedy jako wolontariusz pełnił funkcję asystenta w Katedrze Historii Ustroju Państwa i Prawa Polskiego UMK u prof. Wojciecha Hejnosza oraz dodatkowo uczył na seminarium z socjologii prowadzone przez prof. Tadeusza Szczurkiewicza), zaś po ich zakończeniu rozpoczął pracę jako młodszy asystent w Katedrze Prawa Administracyjnego, kierowanej przez prof. Wacława Brzezińskiego.

Na stanowisku tym pozostał jednak tylko przez rok, gdyż już od początku roku akademickiego 1951/1952 – w związku ze wstrzymaniem naboru studentów na studia prawnicze na UMK – został przeniesiony na utworzony dwa lata wcześniej Wydział Prawa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Początkowo przez dwa lata pełnił funkcję starszego asystenta w Katedrze Prawa Administracyjnego, kierowanej przez doc. dr. Emanuela Iserzona. Z tego okresu pochodzą też dwie pierwsze publikacje naukowe Profesora: recenzja opublikowana w „Państwie i Prawie”⁵ w 1953 r. oraz artykuł *Prawo do zaskarżenia aktu administracyjnego (próba krytyki i rewizji konstrukcji postępowania administracyjnego z 1928 r.)*, we współautorstwie z E. Iserzonem i A. Słomińskim, opublikowany w „Annales UMCS” z 1954 r.⁶ W związku z zainteresowaniami Profesora ogólną teorią państwa i prawa w roku akademickim 1953/1954 został przeniesiony do Katedry Teorii Państwa i Prawa UMCS (kierowanej przez prof. Grzegorza L. Seidlera), z którą się związał na stałe. W wieku 25 lat ożenił się ze Stefanią Słubicką, z którą miał syna Mariusza.

⁴ *Księga pamięci...*, s. 13.

⁵ *Konstytucja i podstawowe akty ustawodawcze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, oprac. J. Zakrzewska i A. Gwiżdż, Warszawa 1952, z przedmową K. Biskupskiego, (recenzja) „Państwo i Prawo” 1953, z. 8/9, s. 330–333. Por. *Bibliografia prac Profesora Henryka Groszyka*, [w:] *W kręgu...*, s. 13–21. Wykaz prac Profesora po 1996 r. znaleźć można w Polskiej Bibliografii Prawniczej Instytutu Nauk Prawnych PAN.

⁶ „Annales UMCS” 1954, sectio G, vol. I, nr 2, s. 48–92.

II

Profesor miał wszechstronne zainteresowania naukowe. Podstawową dziedziną pozostawała bez wątpienia twórczość naukowa w zakresie teorii państwa i prawa, a także nauk politycznych. Zainteresowaniom tym był wierny przez całe swe życie, stając się jednym z największych polskich specjalistów w tym zakresie.

W 1959 r. uzyskał stopień doktora nauk prawnych (na podstawie rozprawy o filozoficznych i organizacyjnych założeniach władzy państwowej w związku z koncepcją centralizmu socjalistycznego)⁷, po czym w roku akademickim 1959/1960 przebywał (wraz z W. Skrzydło) – dzięki stypendium rządu francuskiego – na stażu naukowym na Uniwersytecie w Paryżu. Czas ten spędził na intensywnej pracy naukowej oraz doskonaleniu znajomości języka francuskiego. Najważniejszym owocem tego pobytu stała się opublikowana w 1964 r. praca *Francuska koncepcja nauki politycznej (Science politique)*.⁸ Była ona niezwykle ważnym dziełem z perspektywy ówczesnej nauki polskiej, wprowadzającym nowe podejście metodologiczne do zagadnień prawno-politycznych i przybliżającym dyskusje toczone w tym zakresie w Europie Zachodniej. Uznaje się ją za jedną z najważniejszych prac w rozwoju polskich nauk politycznych, która zapoczątkowała ich otwieranie się na zachodnioeuropejskie prądy myślowe i odchodzenie od ideologii marksistowskiej. W związku z tym dziełem oraz innymi swoimi pracami poświęconymi teorii państwa Profesor zaliczany bywa do grona najwybitniejszych polskich politologów.⁹

Na podstawie tej pracy w 1965 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego. W tym samym roku został docentem UMCS, zaś w 1977 r. otrzymał tytuł profesorski.

Dla rozwoju polskiej myśli politologicznej duże znacznie miały także rozważania Profesora dotyczące pojęcia racji stanu. Zagadnieniu temu nie poświęcił nigdy osobnej pozycji książkowej, rozwijając swoją koncepcję w szeregu artykułów¹⁰, które w znacznym stopniu oddziaływały na jego kształt w nauce polskiej. Kilka tekstów poświęcił też m. in. kwestiom koalicyjnego sprawowania władzy¹¹

⁷ Patrz: H. Groszyk, *Geneza i istota centralizmu demokratycznego*, „Annales UMCS” 1957, sectio G, vol. 4, nr 5, s. 327–390.

⁸ Lublin 1964; wydanie drugie, zmienione i uzupełnione: Warszawa 1968.

⁹ Por. M. Wallner, M. Jędrejek, *Klasyki politologii polskiej*, [w:] <http://www.psz.pl/tekst-3981/Michal-Wallner-Marek-Jedrejek-Klasyki-politologii-polskiej/Str-4>. Autorzy zaliczają prof. H. Groszyka do grona dziesięciu klasyków polskiej politologii.

¹⁰ Zob. m.in.: H. Groszyk, *Z problematyki pojęcia i funkcji racji stanu*, [w:] *Racja stanu – historia, teoria, współczesność*, red. E. Olszewski, Lublin 1989, s. 9–14; idem, *Teoretyczne problemy racji stanu (zarys problematyki)*, [w:] *Świat i Polska u progu XXI wieku*, Toruń 1994, s. 179–188.

¹¹ M.in. H. Groszyk, M. Żmigrodzki, *Koalicyjny sposób sprawowania władzy*, „Studia Nauk Politycznych” 1989, nr 4, s. 7–17.

oraz zagadnieniom tworzenia prawa (w tym ostatnim aspekcie Profesor dużą wagę przywiązywał do koncepcji L. Petrażyckiego¹²).

Innym interesującym opracowaniem Profesora jest artykuł *Refleksje o przyszłości sankcji prawnej (przyczynek do ewolucji sankcji prawnej w społeczeństwach przyszłości)*¹³, w którym zaprezentował tezę, że historia i współczesna ewolucja sankcji prawnej dają podstawy do stwierdzenia, że w dziejach ludzkości dokonuje się konsekwentny postęp etyczny.

Ważną pozycję w Jego dorobku stanowi napisana wspólnie z A. Korybskim książka *Konflikt interesów i prawo* (Warszawa 1990), w której przedstawiona została nowatorska koncepcja państwa jako organizacji integrującej i rozstrzygającej konflikty społeczne. Podobną funkcję ma spełniać prawo. W pracy tej zaproponowane zostało nowe podejście metodologiczne (konfliktowa analiza prawa), eksponujące znaczenie zjawiska konfliktu interesów oraz podejścia decyzyjnego dla analizy zjawisk prawnych. Temu ostatniemu zagadnieniu (które okazało się istotne również z punktu widzenia dyskusji współcześnie prowadzonych w polskiej teorii prawa) poświęcił też kilka osobnych artykułów.¹⁴

W drugiej połowie lat osiemdziesiątych Profesor, wspólnie z A. Korybskim i L. Leszczyńskim, opublikował również kilka artykułów poświęconych związkom prawa (jego tworzenia oraz stosowania) i ekonomii (ekonomiki).¹⁵ Zainteresowanie tą problematyką było rzadkością w ówczesnej nauce polskiej i – w pewnym sensie – zapowiadało rosnącą obecnie w polskiej teorii i filozofii prawa popularność ekonomicznej analizy prawa (*Law and Economics*), również ujmującej oba zjawiska łącznie, choć pod nieco innym kątem.

Istotną, choć z nieco innych powodów, pracą Profesora jest napisany wspólnie z G. L. Seidlerem i A. Pieniążkiem podręcznik *Wprowadzenie do nauki o państwie i prawie* (ostatnie wydanie: Lublin 2009)¹⁶ – przez wiele lat jeden z klasycznych podręczników do tego przedmiotu w Polsce – będący podstawą nauki wstępu do teorii państwa i prawa oraz wstępu do prawoznawstwa dla kilkudziesięciu pokoleń studentów Wydziału Prawa i Administracji UMCS.

¹² Patrz m.in.: H. Groszyk, A. Korybski, *O programie tworzenia nauki polityki prawa Leona Petrażyckiego*, „Annales UMCS” 1981, sectio G, vol. 28.

¹³ Opublikowany [w:] *Problemy teorii i filozofii prawa*, Lublin 1985, s. 93–108.

¹⁴ M.in. H. Groszyk, A. Korybski, *Law and Decision – Making Processes in the Situations of the Conflict of Interests*, „Studies in the Theory and Philosophy of Law” 1987, vol. 3, s. 67–81.

¹⁵ Patrz m.in.: H. Groszyk, A. Korybski, L. Leszczyński, *Zjawiska ekonomiczne a prawo i jego tworzenie*, „Studia Nauk Politycznych” 1986, nr 1, s. 159–191.

¹⁶ Pierwsze wydanie tego wielokrotnie wznawianego podręcznika, pod nieco innym tytułem (*Wstęp do teorii państwa i prawa*) i z pewnymi zmianami w układzie treści, ukazało się w Lublinie w 1963 r. Jego autorami byli wówczas G. L. Seidler, H. Groszyk i J. Malarczyk. W 1993 r. do grona autorów dołączył A. Pieniążek, zaś książka ukazała się pod tytułem *Wstęp do nauki o państwie i prawie* (Lublin 1993). Od 2003 r. książka ukazuje się pod obecnym tytułem, przy czym wśród autorów zabrakło zmarłego w 1998 r. J. Malarczyka.

Profesor jest autorem i współautorem niemal 150 publikacji naukowych, w tym kilku książek. Czas zweryfikował oczywiście niektóre tezy zawarte w tych pracach, jednakże najważniejsze myśli dotyczące władzy państwowej, procesów politycznych oraz teoretycznych zagadnień nauk prawnych zachowały bez wątpienia swoją aktualność, zaś „Jego dorobek naukowy służy i będzie służył wielu pokoleniom Polaków”.¹⁷

Współautorstwo wspomnianego podręcznika ściśle łączy się z inną wielką pasją Profesora, jaką była praca dydaktyczna – nauczanie prawa prowadzone w ramach wykładów ze wstępu do prawoznawstwa oraz wykładów i seminariów z teorii państwa i prawa. Jako dydaktyk był bardzo sumiennym, rzetelnym, ale i wymagającym nauczycielem.

W czasie swojej pracy naukowej wypromował dziewięciu doktorów.¹⁸ Był również recenzentem w przewodach doktorskich i habilitacyjnych.

Profesor pełnił również szereg funkcji organizacyjnych na Wydziale, m.in. będąc w latach 1969–1971 oraz 1983–1997 kierownikiem Katedry (następnie Zakładu) Teorii Państwa i Prawa UMCS, zaś w latach 1977–1981 dyrektorem Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa. W latach 1981–1982 pełnił funkcję prodziekana, a w latach 1982–1984 dziekana Wydziału Prawa i Administracji UMCS.

Brał także udział w pracach licznych krajowych instytucji i organizacji naukowych. W okresie 1981–1987 był członkiem Komitetu Nauk Prawnych PAN (będąc członkiem jego Rady Naukowej oraz wiceprezesem Komisji Prawnej Oddziału PAN w Lublinie), w latach 1972–1996 Komitetu Nauk Politycznych PAN, a w latach 1990–1993 również członkiem Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN. Był ponadto członkiem Rady Naukowej byłego Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. W okresie 1994–1998 był członkiem Komisji ds. Nagród Naukowych Prezesa Rady Ministrów.

Profesor H. Groszyk był również jednym z najbardziej aktywnych członków środowiska politologicznego. Od 1988 do 1991 r. pełnił funkcję Prezesa Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (wcześniej przez wiele lat będąc wiceprezesem i członkiem Zarządu), a od 1991 r. posiadał jego członkostwo honorowe. Był założycielem i pierwszym prezesem lubelskiego oddziału tego Towarzystwa. Należał także do Międzynarodowego Stowarzyszenia Nauk Politycznych (IPSA).

Był członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej (IVR), Polskiego Towarzystwa Legislacyjnego, Towarzystwa Współpracy Naukowej z Francją oraz Lubelskiego Towarzystwa Naukowego.

Przez wiele lat należał do komitetów redakcyjnych wielu periodyków naukowych i wydawnictw ciągłych, m.in. „Studiów Nauk Politycznych”, „Studiów Praw-

¹⁷ *Żegnamy Profesora Groszyka*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2010, nr 1, s. 31.

¹⁸ Por. *Złota Księga Nauk Ekonomicznych, Prawnych i Ścisłych 2005*, red. K. Pikoń, Gliwice 2005, s. 89.

nicznych”, „Studies in the Theory and Philosophy of Law”, „Polish Round Table”, był członkiem redakcji „Polish Political Science” oraz redaktorem działu humanistyki w biuletynie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego.

Za swoją działalność naukową Profesor otrzymał szereg nagród i odznaczeń: w 1978 r. Medal Komisji Edukacji Narodowej, w 1969 r. Odznakę „Zasłużony dla miasta Lublina”, a w 2004 r. Medal „Zasłużony dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej”. Trzykrotnie otrzymywał też nagrody indywidualne Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego: III stopnia w 1966 r. i w 1976 r. oraz II stopnia w 1981 r.¹⁹ (za szczególne osiągnięcia w zakresie kształcenia kadr). W 1956 r. został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi, w 1965 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, w 1984 r. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, zaś w 1997 r. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Wyrazem uznania i pozycji w środowisku naukowym była uroczystość wręczenia Profesorowi Henrykowi Groszykowi dedykowanej Mu Księgi Jubileuszowej z okazji 70-lecia urodzin i 45-lecia pracy w UMCS.²⁰

Po przejściu w 1997 r. na emeryturę Profesor nadal pozostał aktywny w życiu naukowym. Do ostatnich lat życia wykładał i egzaminował z przedmiotu „Wstęp do prawoznawstwa” na I roku studiów prawniczych. Pełnił też obowiązki opiekuna Studenckiego Koła Naukowego Prawników – w ostatnim czasie funkcja ta stanowiła jedno z Jego pierwszoplanowych zajęć, któremu poświęcał wiele czasu i uwagi.

III

Okres największej aktywności Profesora stanowiły bez wątpienia lata 80. i 90. ubiegłego wieku. Był to czas głębokich i niezwykle dynamicznych przemian polskiego życia politycznego i prawnego, w których kształtowaniu Profesor wziął czynny udział.

Niezwykle ważnym etapem tej działalności było uczestnictwo w pracach parlamentarnego Międzyklubowego Zespołu Ekspertów w latach 1981–1982, utworzonego na fali ówczesnych przemian politycznych dla wypracowania prawnych podstaw powołania Trybunału Stanu, Trybunału Konstytucyjnego oraz reaktywowania instytucji Prezydenta. W skład tego siedmioosobowego gremium Profesor wszedł z ramienia Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego (którego był członkiem).²¹

¹⁹ Por. *Złota Księga...*, s. 89.

²⁰ Patrz przypis 1.

²¹ Por. R. Mojak, J. Sobczak, *Prace i dokonania parlamentarnego Międzyklubowego Zespołu Ekspertów w latach 1981–1982*, „Annales UMCS” 1990, sectio G, vol. XXXVII, nr 10, s. 140–142.

Spośród rozwiązań wypracowanych przez Zespół niewątpliwie najbardziej doniosłe okazały się propozycje dotyczące normatywnego kształtu Trybunału Stanu (które stały się podstawą jego powołania w 1982 r.). Profesor zaliczał się do grona zwolenników wprowadzenia instytucji Trybunału i związanej z nią koncepcji odpowiedzialności konstytucyjnej.²² Istotne znaczenie dla dalszego rozwoju ustawodawstwa miała także sformułowana przez Zespół propozycja powołania Trybunału Konstytucyjnego. Jednym z głównych punktów wyjścia do prowadzonej dyskusji był tu referat H. Groszyka i J. Ziemińskiego, dotyczący ogólnych i szczegółowych założeń funkcjonowania tej instytucji. W toku prac nad tym zagadnieniem Zespół wypracował wiele rozwiązań znanych z obecnej regulacji kontroli konstytucyjności, takich jak: możliwość występowania ze skargą konstytucyjną, prawo sądów powszechnych do kierowania do Trybunału pytań prawnych czy możliwość kontroli ratyfikowanych umów międzynarodowych. W propozycji Zespołu pojawiła się również koncepcja powołania w skład Trybunału piętnastu sędziów na dziewięcioletnią kadencję z mechanizmem odnowy co trzy lata 1/3 składu. Koncepcje wyrażone w końcowym stanowisku Zespołu, w zmienionym (i – generalnie rzecz biorąc – mniej śmiałym) kształcie, stały się podstawą powołania Trybunału Konstytucyjnego w 1985 r.²³ Z historycznej perspektywy najmniejsze znaczenie przypadło dorobkowi Zespołu Ekspertów w zakresie reaktywacji instytucji Prezydenta (wprowadzonej dopiero w wyniku nowelizacji Konstytucji w 1989 r.), już ówczesnie Profesor należał jednak do grona zwolenników wprowadzenia tego urzędu i zastąpienia nim Rady Państwa.²⁴

Profesor H. Groszyk zasiadł w pierwszych składach obu Trybunałów, pełniąc w latach 1982–1985 funkcję sędziego Trybunału Stanu pierwszej kadencji, zaś w latach 1985–1993 funkcję sędziego Trybunału Konstytucyjnego (znalazł się w gronie 7 sędziów wybranych przez Sejm na dłuższą, ośmioletnią kadencję). Ówcześni sędziowie Trybunału Konstytucyjnego wydali szereg orzeczeń kładących podwaliny pod zasadę demokratycznego państwa prawnego.

Kontynuując niejako wcześniejszą działalność legislacyjną, Profesor wziął także udział w pracach nad Konstytucją RP jako jeden z ekspertów Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego (1995–1997). W latach 1984–1987 i 1994–1998 był ponadto członkiem Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów.

IV

Szczególnie ważny element działalności uniwersyteckiej Profesora Henryka Groszyka stanowiło zaangażowanie w działalność studenckiego ruchu naukowe-

²² *Ibid.*, s. 143–145.

²³ *Ibid.*, s. 145–147, 153.

²⁴ *Ibid.*, s. 150.

go. Od 1965 r. pełnił funkcję opiekuna Studenckiego Koła Naukowego Prawników (wcześniej: Koła Naukowego Prawników Studentów)²⁵, jednego z największych i najstarszych studenckich kół naukowych w Polsce. Funkcję tę objął po prof. Henryku Renigerze (opiekunie Koła w latach 1959–1964) i sprawował ją nieprzerwanie aż do swej śmierci, to jest przez niemal 45 lat.²⁶ Fakt tak długiego kierowania działalnością Koła Naukowego przez jedną osobę jest zupełnym ewenementem w skali całego kraju i dowodzi wielkiego znaczenia, jakie dla Profesora miała współpraca ze studentami Wydziału. Notabene, Profesor traktował Koło nie tylko jako organizację wyłącznie studencką, lecz także jako kuźnię przyszłych pracowników nauki. To właśnie w Kole pierwsze doświadczenia w pracy naukowej zdobywało wielu pracowników naukowych Wydziału Prawa i Administracji, znacząca część pracowników naukowych Wydziału Politologii UMCS oraz pracownicy innych uczelni polskich i zagranicznych.

W okresie sprawowania opieki nad Kołem Profesor miał bez wątpienia decydujący wpływ na kształt i zakres działalności organizacji. Przez cały ten czas konsekwentnie wcielał w życie wizję Koła jako prężnej, jednolitej organizacji, obejmującej zakresem swojego działania całą sferę nauk prawnych, realizującej różnorodne projekty – począwszy od *stricte* naukowych, przez działania przybliżające praktykę stosowania prawa, po przedsięwzięcia mające na celu integrację społeczności studenckiej.

Jako przykład wymienić tu należy przede wszystkim liczne konferencje i seminaria naukowe, w których przygotowaniu Profesor czynnie uczestniczył. Jednym z największych tego rodzaju przedsięwzięć była sesja naukowa poświęcona twórczości Leona Petrażyckiego, zorganizowana na UMCS w dniach 15 – 16 maja 1971 r. z udziałem czołowych przedstawicieli ówczesnej polskiej filozofii i teorii prawa, m.in. prof. Władysława Tatarkiewicza, prof. Tadeusza Kotarbińskiego oraz prof. Marii Boruckiej-Arctowej.²⁷

Do wybitnych osiągnięć Profesora należało także organizowanie corocznych Środowiskowych Konkursów Krasomówczych, w których jury zasiadali pracownicy Wydziału oraz przedstawiciele lubelskiej praktyki prawniczej. Dzięki wieloletniej pracy Profesora, Koło jest obecnie organizatorem najstarszego takiego konkursu w Polsce: w 2009 r. Profesor wziął udział, jako przewodniczący jury, w jego XXXVII już edycji.

Osobny rozdział pracy Profesora jako opiekuna Koła stanowiło wspieranie działalności wydawniczej: dzięki Jego pomocy i doświadczeniu Koło od 1997 r.

²⁵ T. Lebowa, *Koło Naukowe Prawników Studentów UMCS*, [w:] *Polska lat dziewięćdziesiątych. Przemiany państwa i prawa*, t. 1, Lublin 1999, s. 150.

²⁶ Por. A. Bączkowski, W. Witkowski, *XX lat Koła Naukowego Prawników – Studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 1959–1979*, Lublin 1979, s. 24.

²⁷ Sprawozdanie z tej sesji pióra prof. H. Groszyka ukazało się w „Państwie i Prawie” 1971, nr 11, s. 859–861.

publikuje regularnie własny periodyk naukowy – „Studenckie Zeszyty Naukowe”, co również należy do rzadkości na tle innych prawniczych kół naukowych w Polsce.

Dużą wagę Profesor przywiązywał także do współpracy Koła z innymi organizacjami studenckimi. To między innymi dzięki Jego inicjatywie Koło, wspólnie z Kołem Naukowym Studentów Prawa KUL, 22–24 lutego 2006 r. zorganizowało I Ogólnopolski Zjazd Kół Naukowych przy Wydziałach Prawa i Administracji, co dało początek kolejnym rocznym spotkaniom w różnych ośrodkach akademickich Polski. Bezpośrednim spełnieniem tej idei Profesora stało się powołanie na IV Zjeździe w Gdańsku w 2009 r. Ogólnopolskiej Rady Kół Naukowych przy Wydziałach Prawa i Administracji.

Bez wątpienia to właśnie dzięki Profesorowi Koło w 2009 r. obchodzić mogło jubileusz 50-lecia swojej działalności – jako jedno z najstarszych kół naukowych w kraju²⁸. Obchody jubileuszowe składały się z cyklu trzech niezależnych projektów: organizacji Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Współczesne przemiany państwa i prawa w krajach Europy Środkowej i Wschodniej” (27–29 marca 2009 r.), publikacji *Księgi Jubileuszowej - Pro Scientia et Disciplina*²⁹ oraz spotkania jubileuszowego (15 stycznia 2010 r.). Choć Profesor nie mógł już wziąć udziału w tym ostatnim wydarzeniu, wspomnienie Jego Osoby i działalności zajęło ważne miejsce w programie uroczystości.

Jako opiekun Koła Profesor z wielką uwagą odnosił się zawsze do wszystkich jego członków, służąc swoją wiedzą i doświadczeniem. Należącym do Koła studentom dał się poznać jako człowiek niezwykle otwarty i przyjazny, na którego pomoc i radę zawsze można było liczyć.

Za swoje zasługi jako opiekun Koła Naukowego, w roku akademickim 1972/1973 Profesor otrzymał od Rady Naczelnej Związku Studentów Polskich złotą statuetkę „Za Zasługi dla Rozwoju Studenckiego Ruchu Naukowego”.³⁰ Do końca życia Profesora zajmowała ona honorowe miejsce w Jego gabinecie.

V

W czasie swojej prawie sześćdziesięcioletniej pracy uniwersyteckiej Profesor dał się poznać nie tylko jako wybitny uczony, lecz także jako wielki nauczyciel i wychowawca wielu pokoleń studentów i doktorantów. Miał On rzadko spotyka-

²⁸ Por. S. Chomoncik, *Rola i znaczenie prawniczych kół naukowych w procesie edukacji akademickiej*, [w:] *Pro Scientia et Disciplina. Księga Jubileuszowa z okazji 50-lecia Studenckiego Koła Naukowego Prawników Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej*, red. H. Groszyk, J. Kostrubiec, M. Grochowski, Warszawa 2009, s. 34 i n.

²⁹ Patrz przypis 28.

³⁰ A. Bączkowski, W. Witkowski, *op.cit.*, s. 44 i n.

ny dar przyciągania ludzi utalentowanych, chcących rozwijać się naukowo. Z czasem wytworzył wokół siebie silną grupę, aktywną w sferze naukowej, którą zarażał swoimi ideami i wpajał zasady rzetelnej pracy naukowej.

Pozostawił po sobie wspomnienie człowieka dobrego, wrażliwego i uczciwego. Potrafił zachować – zarówno jako uczonego, jak i uczestnik życia publicznego – niezależność poglądów i postaw, wolną od doraźnego oportunisty. Wiedział, że godność nauczyciela akademickiego wymaga budowy swoim zachowaniem prestiżu właściwego członkowi profesury. Był postacią niepospolitą, człowiekiem o niepowszednim uroku osobistym, otoczonym aurą dostojności.

Pozostawił wiele wymiernych efektów swojej pracy: publikacje naukowe, które jeszcze przez długi czas zaliczane będą do prawniczej i politologicznej klasyki, długą tradycję studenckiego ruchu naukowego na Wydziale i wielkie grono uczniów.

Był uczonym w pełnym słowa tego znaczeniu.

SUMMARY

Professor Henryk Groszyk (1926–2009) was one of the best acknowledged Polish experts on theory of state and law, who had magnificent impact on the development of this field of research in Poland. Many of his publications are listed amongst the most influential theoretical dissertations upon political studies and legal theory. He also held many significant offices, e.g. being a Judge of Constitutional Tribunal (1985–1993). Throughout almost his whole life he was associated with the Faculty of Law and Administration of UMCS (since 1977 as professor) and left a broad group of disciples and followers. He also had great contribution to the development of the students' scientific movement in the Faculty, being incessantly since 1965 the Supervisor of the Law Students' Scientific Association of UMCS.